

כבוד האשה

לרבים שלא היו בטוחים עד כה מה מצעו של הציוניזם-הכלליים ניתנה תשובה ברורה בפי שמחה בבה, ניצגים, אמר בבה: "צריך ללמד את האשה להגן על כבודה". חייך שר הפנים, משה ספירא: "האם כן זאת הייתה הפרוגרמה שלכם?" הבטיח לו בבה ברצינות רבה: "כן, זוהי הפרוגרמה של הציוניזם-הכלליים."

מזונות

אחת או שתיים?

באדיבות רבה ניגש המלצר הערבי, לבוש המעיל הלבן, של מלון הגליל, נצרת, אל שולחן האורח התל-אביבי ובקול קטן ומנומנן שאל: "ביצה אחת או שתיים, אדוני?" "שלוש!", היתה תשובתו הקצרה של התל-אביבי מוכה-הקיצוב.

הים

גרץ x 3

כשראה היינץ רודולף גרץ שאנייתו א/ק מאיר דיונוגוף נכנסת בוערת לתוך נמל ברי-מורה ושימאיו נאבקים בחירוף נפש עם הלהבות, נשבע לעצמו: לא אשכח מסירות זו לעולם. כאשר ישב כעבור כמה חודשים ב"מלון ניויורקי וקרא בעתון בוקר אמריקאי שימאיי ישראל, שהם כולם קומוניסטים מתור-עבים, הכריזו שביתה כללית, לא שכת גרץ אלא זה. הוא שלח באווירון את בנו הבכור לישראל, כשהוראה אחת בידיו: למנוע בכל מחיר שביתה באניות חברתו. בנו בא לארץ, ניסה לתחן בין השותפים והממשלה, וכש'נתקל בסירוב הממשלה עשה מעשה נועז: הוא חתם הסכם נפרד עם השותפים, העלה אותם על שתי אניותיו, יצא אתם לעבודה, השבוע עמד אדון גרץ רב-החובות בן ה-23, בעל זקן שהרמה אותו לאורסון וולס בתפקיד מקבת, על הגשר של האנייה השלישית, החדש, שה, של חברת מאיר דיונוגוף ושות', לחץ את ידי עורכי העתונות העבריים שבאו ל'בקר.

ברווז צלוי. הים היה חלק כראי. בחדר האוכל של 15 קציני האניה (העומדים בראש צוות של 40 איש) ישבו האורחים, כשלפני-הם ארוחה שלא ראו כמותה זה כמה שנים. כשגמרו את ארבע המנות הראשונות, כולל בשר צלוי, נכנעו רובם, לא יכלו להתגבר על ארבע המנות הבאות, כולל ברווז צלוי, אני נס ואגסים. הם הדליקו את הסיגריות העצור

עם החברה הצרפתית היהודית של דרייפוס, שתשקיע הון רב במטבע זר לבניין חברת ספנות עברית, ביקש הבטחה מטעם שר ה'תחבורה שהממשלה לא תפלה את החברה ל'רעה לעומת חברות ממשלתיות או הסתדרות' יות. השיב לו רמו רשמית: "הממשלה מבטיחה דבר כזה. התוצאה: הצרפתים הסתל'קו מן העניין."

אולם גרץ לא התאש, פנה לחברת איסטמ"י אן האמריקאית, חברה בת של גדולת חברות התעשייה בעולם: יונייטד סטייטס סטיל. הוא לא העלים ממנה את תוכן המכתב, אולם אמר שהוא משוכנע שהממשלה תיסוג לפני העוב'דו. ראשי החברה, אירים שעקבו באהדה אחר מלממת הישוב נגד האנגלים, קיבלו את ההצ'עה, מכרו לו שתי אניות, נתנו לו עזרה כס'פית רבה. כעבור שנים נתברר שגרץ צדק: הממשלה הבטיחה שחברתו לא תופלה לרעה לעומת שות'ה. אולם הבטחה זו, בניגוד להב'טחה הקודמת, לא קויימה. הממשלה מסרה לשוהם את אניות המפעלים הטובות, איפ' שרה לה להוציא דיבויים על אניות שעלו פי ארבע יותר מאניות גרץ, אף כי משמשות הן לאותו תפקיד.

אמר גרץ כשחתך עוגת ענק שנשאה את המלים "אברהם גרץ, המלגת כבורה": "אני רוצה ליצור מסורת, שתעבור יחד עם אניותי מאב לבן ומבן לנכד. הים הוא חופשי, ואופ' קיו רחבים. הימאים שלנו טובים, והם שות'פינו למפעל. אולם הספנות העברית חולה..."

מה אני? משוגע?

במרתף הבירה של הדר הכרמל חיפה, ישבה קבוצת ימאים, כפופה על גליון נייר מכוסה ח'שובים. המלחים דיברו על בעייה שגרעה בהרבה את שמחתם על זיכוי של אייק (אהרונוביץ) ושיחרורו של גמרוד (אשל). היתה זאת בעייה פרוואית שהעסיקה מוחות רבים במדינה, אך לא העסיקה איש בחברה רבה כזו כאת הימאים: השער החדש של הדולאר.

אף כי בחווה העבודה החדש לא הוזכר במפורש מהו חלק המשכורת אשר הימאי מקבל אותו בדולארים, היה ברור שחלק זה יישאר, כפי שהיה עד כה, שלישי. כל עוד נתנה המדינה לימאים 2,800 דולארים לכל ילירה של משכורת, הספיק סכום זה להבטיח לימאים רמה מתאימה של קיום בנמלי חוץ' לארץ, דבר שהוא הפרט היחיד החשוב ביותר בתנאי-העבודה של הימאי (שביתות רבות פרצו בשנים האחרונות בשל עיכוב התשלום, שמנעו ירידת ימאים בנמלים זרים). אולם עתה, עם הנהגת השער החדש,

רב-חובל אדון גרץ אורסון וולס...

תשלם הממשלה לימאי רק דולאר אחד לכל ילירה של משכורת, דבר שפירושו למעשה הורדת 20% מן המשכורת. התוצאה תהיה שהימאי לא יוכל עוד לבלות את זמנו בנמלי חוץ, יהיה קשור לאנייתו בנמל מבלי שיוכל לרדת ממנה אלא לטיול חטוף. אמר אחד הימאים: "מה אני, משוגע? באמריקה מפרשים עכשיו ימאים בנרות. אחר הנסיעה הראשונה אקפוז מן האניה שלי לאניה אמריקאית, ארוחה כמן בן-אדם!" וכאשר חברו הזכיר לו שהובר הוא בלתי חוקי, משך בכתפיו, בזלזול: "כשאחזור אחר שנתיים, לא איכפת לי שיתנו לי חמש ילירות קנס!"

לא לפי חוקי אמריקה, אלא לפי חוקי ישראל. דין מזה העוב'דו אנייה ישראלית כיון אזרח העוב'דו את אדמת הארץ — הוא זקוק להיתר יציאה.

חינוך

בנים על אנייה טרופה

מתוך 1700 סטודנטים ישראליים הלומדים במכללות זרות בחוץ-לארץ, נמנים 1300 על מקבלי מטבע זה, שנסיעתם אושרה ע"י ועדה בינמשרדית (חינוך, אוצר ואגף המדע) לפי הכלל שכל סטודנט שיגיש בקשה להשתלמות בחוץ-לארץ, בצירוף פרטים אישיים ומכתב אישור מהאוניברסיטה בה נתקבל כתלמיד מן המניין, יאושר לנסיעה רק לאחר שלימודיו ייקבעו או כחינויים, כרפואה, הנדסה, חינוך (בשלביו הגבוהים) טקסטיל או כלומדים ב' שלב גבוה (בוגרי האוניברסיטה והטכניון

תמורת 1800 דולר, המקבילים לסכום מש' כורתו השנתית כמורה בעלותה ומשפחה.

לאחר שאסף לביתו 15 הורים נוסד גרעין לארגון הורי הסטודנטים הישראליים הלומדים בחוץ לארץ, שהקיף את כל ההורים, להם יש בטענות נגד משרד האוצר וההגנה. למחרת הקמת הגרעין, נוכח דוברובסקי לדעת שוערי הורים ספונטניים כשלו צצו לרוב, כפטריות אחר הגשם, ומאחר שמטרת כולם היתה אחי' דה: קיום השער הקודם, הוצע לגבשם לגוף אחד שיהווה כח לחץ מוסרי על מוסדות הממ'לה. נקראה אסיפה לבית-ספר תל-אביבי אליה הופיעו למעלה מחמש מאות אבות ואמהות מהם נבחרה מועצה בת 19 איש, שהסיקה מסקנה: "מעניינים תצא תורה, הסתמכה על

א/ק אברהם גרץ נמנו תל-אביב... עשה מעשה נועז

הפתגם לשכנועו של האוצר בעבודה שרובם המוחלט של שולחי הבנים להשתלמות בחוץ לארץ, הם מורים, רופאים, ספקדים וסועלים שאינם בעלי אמצעים מיוחדים.

משלחת שכללה בין חבריה את ראש הסכס, ד"ר מיכאל סימון, מרכזי דוברובסקי, פר' ופסור אדלר מהאוניברסיטה בירושלים, הסופר עבר הרני, הופיעה בלשכתו של שר החינוך. לאחר ששמע פרופסור דינבורג את הטענה היסודית, שער-החליפין, הודיע: "בדעתנו ל' החזיר לארץ את הסוג שמקצועו אינו חיוני למדינה, ולהשאיר בחוץ-לארץ רק את המצ'טיינים והמוכשרים שבהם." ענה פרופסור אדלר: "מעצטיינים ישנם רק מעטים בעולם." אמר דוברובסקי: "רק 75 איש נקלטים במכ'ללת הרפואה בירושלים, מה יעשו 400 הישראליים הלומדים רפואה בחוץ-לארץ?"

לאחר שהוסבר לשר כי בשום מדינה בעולם אין תקדים לכך, ציין אחד מחברי הועד: "הממשלה תצטרך במילא לשלוח 1800 דולר (המינימום לשנה, לכל סטודנט, שאושר על-ידה) מכאן נובע 12000 הילרות הנוספות ל-600 ששולמו עד כה, הנתבעות מההורים תמורתם, אינן אלא כבחינת מס מותרות." בינתיים נכנס החוק החדש לתקפו, החל מהראשון למרץ. ההורים חסרי האמצעים, ששלחו עצומות לראש-הממשלה וליתר הש'רים, תבעו: הבטחת סיום שנת הלימודים הנוכחית לבניהם. הממשלה הקימה ועדה בת שלושה שרים לטיפול בעניין. משלא נענה שאל ד"ר סימון את משה שרת (חבר ועדת השלושה): "מה חדש?" תשובת שרהחוק: "אין חדש — העניין בדיון." אמר דוברובסקי: "העניין יחלה בסחבת ובנינו נמצאים על אניה טרופה."

דואר

מה אפשר לעשות?

כמה רכבות תושבים של תל-אביב חיכו למכתבים מדויים ודורות באמריקה, מבנים סטודנטים או מידידי מסחר. הם לא ידעו שמכתבים אלה נמצאים במרחק של כמה מאות מטרים מבתיהם — אך שיגיעו אליהם רק בעוד שבועיים.

ארבעת אלפים וחמש מאות שקי דואר לבנים רבצו במחסני-הענק של א/ק אברהם גרץ, בין חביות שמן-מכניניות וצינורות המ' יועדים לנגב. אולם בעוד שהחביות והצינור'רות פורקו מול נמל תל-אביב, נשארו השקים (המשך בעמוד 10)